

Materialepakke

Hvad er Vælg Klogt?.....	2
Hvem er Vælg Klogt.....	2
Hvordan arbejder Vælg Klogt.....	3
Anbefaling om bakterier i blæren uden symptomer.....	3
Baggrund for anbefaling.....	4
Risici ved bakterier i blæren.....	4
Efterlevelse af anbefaling.....	5
Formål med workshop.....	7
Produkter og resultater.....	8
Program for workshoppen onsdag den 30. september 2020.....	10
Øvelser til workshoppen.....	11

30. september 2020

Vælg Klogt

Et samarbejde mellem
læger og patienter

Olof Palmes Allé 25
DK - 8200 Aarhus N

info@vaelgklogt.dk

www.vaelgklogt.dk

Hvad er Vælg Klogt?

I dette afsnit kan du læse, hvad Vælg Klogt i Danmark er, med hvilket formål vi arbejder, og hvordan organisationen er sammensat.

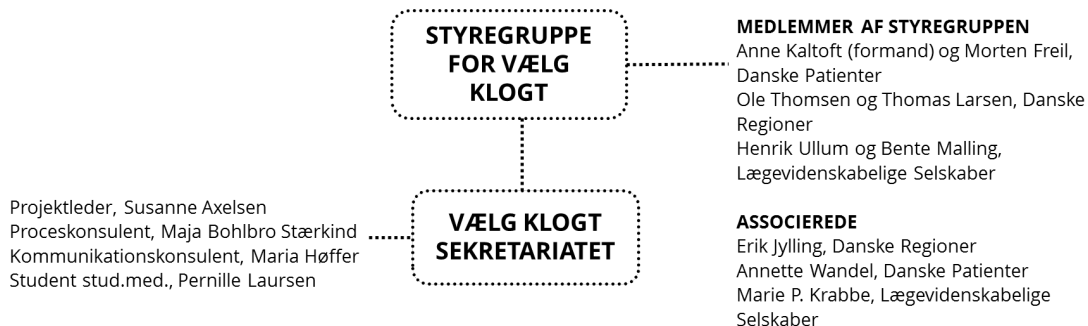
Visionen for Vælg Klogt er at fremme et sundhedsvæsen, hvor ressourcerne kommer flest patienter til gavn, så alle patienter bliver tilbudt en høj kvalitet både nu og i fremtiden. I et samarbejde mellem læger og patienter, udvikler Vælg Klogt anbefalinger til, hvad man bør undgå at gøre. Vi vil sætte fokus på, at mere ikke altid er bedre.

Vælg Klogt er et initiativ, der vil reducere unødvendige undersøgelser, procedurer, tests og behandlinger i sundhedssystemet, der ikke giver værdi eller er direkte skadelige for patienten. Arbejdet er understøttet af videnskabelig evidens på samme vis, som når man laver kliniske retningslinjer. Forskellen er dog, at fokus er på at lave anbefalinger for, hvad man skal *undgå* eller holde op med. Anbefalingerne skal udvikles fagligt funderet, evidensbaseret og i et tæt samarbejde mellem de lægevidenskabelige selskaber og de danske patient- og pårørende foreninger.

Vælg Klogt er skabt i et partnerskab mellem Lægevidenskabelige Selskaber og Danske Patienter og på baggrund af erfaringer fra internationale Vælg Klogt-organisationer. "[Choosing Wisely](#)" opstod i USA i 2012, og siden har Vælg Klogt-konceptet fundet vej til mere end 25 lande verden over.

Hvem er Vælg Klogt

Vælg Klogt-organisationen er sammensat af et sekretariat og en styregruppe:

Hvordan arbejder Vælg Klogt

Et klogt valg kan være at vælge fra. Og for at gøre det, har man som patient brug for råd og vejledning. Det ligger i Vælg Klogts dna, at valgene skal træffes sammen af patienter og sundhedspersonale.

Vælg Klogt samler de relevante sundhedsprofessionelle, patienter og andre aktører i sundhedsvæsenet med viden om og indsigt i det valgte område til workshops. Her udveksles erfaringer og videndeles, og sammen vil deltagerne identificere udfordringer og mulige løsninger. Arbejdet munder ud i anbefalinger til, hvad man fremover skal undgå at gøre inden for de udvalgte områder. Disse workshops kan også bidrage med bud på værktøjer og guides til implementering, information og kommunikation.

Anbefaling om bakterier i blæren uden symptomer

Vælg Klogt har fået input fra patient- og pårørendeorganisationer og lægefaglige selskaber til områder, hvor Vælg Klogt kan gøre en forskel og mindske brugen af unødvendige undersøgelser eller behandlinger.

I efteråret 2020 vil Vælg Klogt beskæftige sig med behandlingen af patienter, der har bakterier i blæren uden symptomer.

I de næste afsnit kan du læse, hvorfor vi skal arbejde med netop dette område.

Baggrund for anbefaling

Det samlede antibiotikaforbrug i Danmark har været støt stigende gennem årene. Selvom vi de seneste 10 år har set et mindre fald i brugen af antibiotika i Danmark, er forbruget af de bredspektrede præparater alligevel stigende. Det er en bekymrende udvikling, som kan være med til at skabe øget resistens. Det kan i værste fald medføre, at helt almindeligt forekommende infektioner ikke kan behandles, og at patienter dør af deres infektioner¹.

En stor del af de infektioner, der behandles i den primære sundhedssektor i Danmark, er urinvejsinfektioner. Faktisk er det den næst hyppigste årsag til behandling med antibiotika herhjemme².

Danmark har gennem en årrække haft en målrettet indsats for at nedbringe forbruget af antibiotika. I 2012 udgav Sundhedsstyrelsen en dansk vejledning om behandling med antibiotika, der anbefaler et mere begrænset forbrug end tidligere³. Senest i 2017 lavede Sundheds- og Ældreministeriet, i samråd med Det Nationale Antibiotikaråd, en national handlingsplan med tre målbare formål: 1) at reducere antallet af indløste recepter på antibiotika, 2) at der i højere grad behandles med mere smalspektret antibiotika i primærsektoren og 3) at sikre, at de antibiotika, som er kritisk vigtige for behandlingen af alvorlige infektioner, også virker fremover⁴. Og i 2019 fokuserede en [national antibiotikakampagne](#) på at mindske brugen af antibiotika til blærebetændelse.

Risici ved bakterier i blæren

Bakterier i blæren forekommer i alle aldre, men ses hyppigst blandt ældre mennesker. At være kvinde, have diabetes, bo på plejehjem eller være kronisk kateterbruger øger risikoen markant⁵.

¹ DANMAP 2018 – Use of antimicrobial agents and occurrence of antimicrobial resistance in bacteria from food animals, food and humans in Denmark [Link](#)

² Baggrund for Medicinrådets behandlingsvejledning vedrørende urinvejsinfektioner, Hensigtsmæssig anvendelse af antibiotika i almen praksis og på hospital, version 1.0 juni 2019 [Link](#)

³ Vejledning om ordination af antibiotika – til landets læger med flere, Sundhedsstyrelsen december 2012

⁴ National Handlingsplan for antibiotika til mennesker, Tre målbare mål for en reduktion af antibiotikaforbruget frem mod 2020, Sundheds- og Ældreministeriet, juli 2017

⁵ Nicolle LE. Asymptomatic bacteriuria: review and discussion of the IDSA guidelines. Int J Antimicrob Agents. 2006;28 Suppl 1:S42-8.

Studier viser, at fund af bakterier i blæren alene, hverken har betydning for patientens sygelighed eller dødelighed⁶. Antibiotikabehandling har altså ingen gavnlige virkning for patienter, der ikke har symptomer på blærebetændelse, men testes positive for bakterier i urinen. Behandling med antibiotika mindsker heller ikke patientens risiko for at få reel blærebetændelse⁵. Behandling med antibiotika kan i stedet potentielt give bivirkninger og fremme resistente organismer – altså modstandsdygtighed over for antibiotika. Et faktum, som kan udfordre både patientsikkerhed og behandlingskvalitet langt bredere i sundhedsvæsenet. Derfor anbefaler specialister og myndigheder, at voksne patienter, der har bakterier i blæren uden kliniske symptomer, *ikke* behandles med antibiotika. Eneste undtagelse er gravide og patienter, som skal opereres i urinvejene⁷⁺⁴.

Uhensigtsmæssig brug af antibiotika til behandling af bakterier i blæren, uden symptomer, er en kraftigt medvirkende årsag til overforbrug af antibiotika. Flere målrettede indsatser mod antibiotikabehandling, uden kliniske symptomer, viser dog, at der er et stort potentiale i at reducere den uhensigtsmæssige brug til netop denne patientgruppe⁷.

Vælg Klogt vil medvirke til, at man undgår at give antibiotika til patienter, der har bakterier i blæren uden symptomer, og vi har formuleret en anbefaling som lyder:

"Undgå at give antibiotika mod bakterier i blæren, uden symptomer – på nær hos børn, gravide og patienter der skal opereres i urinvejene"

Vælg klogt vil dels nuancere og formulere anbefalingen endeligt samt bidrage til, at den bliver implementeret og efterlevet i praksis, så færre danskere får antibiotika uden grund.

Efterlevelse af anbefaling

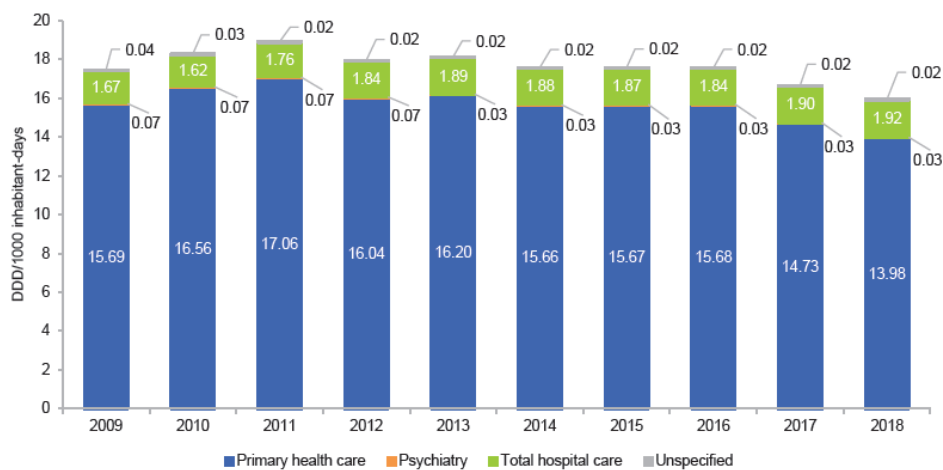
I Danmark registreres al antibiotikaudlevering i både det private og offentlige sundhedsvæsen. Derfor kan vi nøje følge udviklingen over de seneste årtier. Næsten 90% af det samlede antibiotikaforbrug til

⁶ Abrutyn E, Mossey J, Berlin JA, Boscia J, Levison M, Pitsakis P, et al. Does asymptomatic bacteriuria predict mortality and does antimicrobial treatment reduce mortality in elderly ambulatory women? *Ann Intern Med.* 1994;120(10):827-33.

⁷ Nicolle LE, Gupta K, Bradley SF, Colgan R, DeMuri GP, Drekonja D, et al. Clinical Practice Guideline for the Management of Asymptomatic Bacteriuria: 2019 Update by the Infectious Diseases Society of America. *Clinical Infectious Diseases.* 2019;68(10):e83-e110.

mennesker i Danmark, udskrives i primærsektoren, mens omkring 10% gives på hospitalerne. Figur 1 viser udviklingen i det samlede antibiotikaforbrug i Danmark siden 2009. Forbruget toppe i 2011 og falder let frem til 2018 målt i Defined Daily Doses (DDD)⁸ pr. 1000 indbygger pr. dag¹.

Figur 1. Total forbrug af antibiotika anvendt af mennesker i Danmark¹

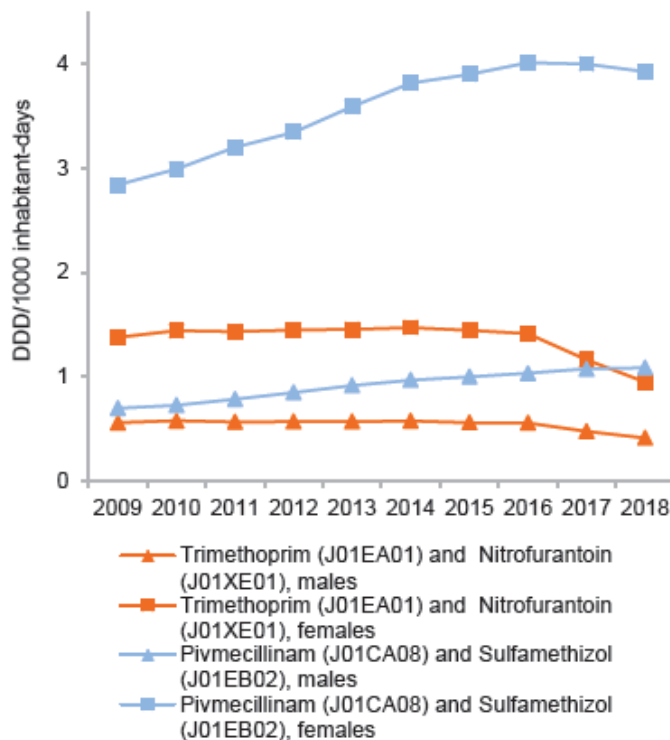

Trods den positive udvikling over de seneste ti år er antibiotikaforbruget til urinvejsinfektioner til gengæld steget markant.

Figur 2 viser en stigning i forbruget af antibiotika som oftest benyttes til behandling af urinvejsinfektioner. Forbruget af Pivmecillinam og Sulfamethizol, som benyttes til akutte urinvejsinfektioner er steget hos begge køn, men ligger, ikke overraskende, særligt højt for kvinder¹.

⁸ Defined Daily Dose (DDD): The assumed average maintenance dose per day for a drug used for its main indication in adults [Link](#)

Figur 2. Forbrug af de mest benyttede antibiotika mod urinvejsinfektioner i Danmark¹

Vælg Klogt har i foråret 2020 hørt de lægevidenskabelige selskaber og Danske Patienters medlemsforeninger, og her er der en tydelig tilkendegivelse af, at dette område fortsat kræver en målrettet indsats.

Formål med workshop

Der er bred konsensus i faglige kredse – nationalt såvel internationalt – om, at man skal undgå at behandle bakterier i blæren, hvor der ikke er symptomer.

Ikke desto mindre er antibiotikaforbruget til urinvejsinfektioner steget støt de senere år, og forskning, klinikere og patienter peger på, at anbefalingerne ikke efterleves.

Derfor vil Vælg Klogt med denne workshop samle sundhedsprofessionelle, patienter og patientrepræsentanter for at udveksle erfaringer og dele viden om netop denne problemstilling.

I fællesskab skal vi blive klogere på, hvorfor der bliver ordineret antibiotika til patienter med bakterier i blæren uden symptomer, på trods af de klare anbefalinger om at lade være. Og ikke mindst, hvordan vi ændrer på det, så vi i fremtiden undgår unødvendige og potentielt skadelige behandlinger.

Produkter og resultater

Workshoppen skal føre til følgende produkter:

1. Et idékatalog til implementering
2. Implementeringstiltag

Idékatalog til implementering

Kliniske guidelines og behandlingsvejledninger fraråder allerede behandling med antibiotika til patienter med bakterier i blæren uden symptomer, men det kan ikke stå alene, og der er behov for en målrettet indsats for at sikre, at anbefalingen efterleves i praksis.

Af den grund sætter vi på workshoppen fokus på implementeringen. Vælg Klogt vil udarbejde et idékatalog, som samler de input, der kommer frem på workshoppen. Idékataloget vil kunne findes på Vælg Klogts hjemmeside, så andre kan søge inspiration i arbejdet.

Implementeringstiltag

Derudover vil Vælg Klogt arbejde videre med udvalgte ideer og udvikle konkrete implementeringstiltag. Måske vil workshoppen pege på kommunikations- eller informationsindsatser, som metoder til at sikre, at anbefalingen efterleves. Det kan også være, at Vælg Klogt i stedet skal sætte fokus på strukturelle, organisatoriske eller systemmæssige udfordringer, der skal løses for en succesfuld implementering.

Målgruppe for anbefalingen

Målgruppen er dels klinikerne, som i forskellige sammenhænge rekvirerer, foretager og undersøger urinprøver fra patienter og borgere

samt ordinerer antibiotika. Målgruppen omfatter også patienter og pårørende som ofte har denne problemstilling inde på livet. Derudover kan målgruppen være beslutningstagere. Det afhænger af, hvilke løsningsmuligheder, der bliver identificeret ved workshoppen.

Program for workshopen
onsdag den 30. september 2020

Tid	Aktivitet
14.45 – 15.00	Deltagerne logger ind på møderummet i Zoom
15.00 – 15.10	Velkomst og præsentationsrunde
15.10 – 15.20	Oplæg: Vælg Klogt v. projektleder Susanne Axelsen
15.20 – 16.20	<p>Session 1: Årsager til unødvendig antibiotikabehandling af bakterier i blæren uden symptomer</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Oplæg v. Maja Stærkind, Vælg Klogt</i> • <i>Gruppedrøftelser</i> • <i>Opsamling</i>
16.20 – 16.30	Pause
16.30 – 17.40	<p>Session 2: Muligheder for at reducere unødvendig antibiotikabehandling af bakterier i blæren uden symptomer</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Oplæg v. Nikolaj Askjær, KAP-H</i> • <i>Oplæg v. Ulla Karmann, sygeplejerske</i> • <i>Gruppedrøftelser</i> • <i>Opsamling</i>
17.40 – 18.00	Opsamling og afrunding

Øvelser til workshoppen

Workshoppen vil – som det fremgår af programmet – være opdelt i to sessioner, hvor vi skal arbejde med følgende centrale spørgsmål:

1. Hvornår og hvorfor patienter behandles med antibiotika for bakterier i blæren uden symptomer, på trods af anbefalinger om at lade være.
2. Hvilke muligheder der er for at reducere antibiotikaforbruget til behandling af patienter med bakterier i blæren uden symptomer.

Vi vil desuden sætte fokus på hvordan ordlyden i anbefalingen skal være for, at indholdet er forståeligt og budskabet klarest.

De to sessioner vil blive indledt med et kort oplæg, hvorefter der vil være drøftelser i mindre grupper på 3-4 personer. Du kan se, hvilken gruppe du tilhører på deltagerlisten.

I hver gruppe har vi udpeget en gruppevært, som skal sikre, at I når igennem alle spørgsmål, og som fremlægger gruppens resultater til den fælles opsamling.

Nedenfor finder du spørgsmålene til gruppearbejdet. Du må gerne have gjort dig overvejelser omkring spørgsmålene inden workshoppen.

Session 1: Årsager til unødvendig antibiotikabehandling af bakterier i blæren uden symptomer

Spørgsmål til gruppedrøftelser:

1. Hvornår og hvorfor bliver patienter behandlet med antibiotika for bakterier i blæren uden symptomer, på trods af anbefalinger om at lade være?

Diskuter spørgsmålet ud fra patientens, sundhedsvæsenets og et organisatorisk perspektiv. Giv gerne konkrete eksempler.

Perspektiv	Mulige årsager (oplist gerne flere)
Patient	<ul style="list-style-type: none">• <i>Fx: Patienter eller pårørende efterspørger antibiotika.</i>••
Sundhedsvæsen	<ul style="list-style-type: none">• <i>Fx: For en sikkerhedsskyld. / Det er en indgroet vane</i>••
Organisatorisk	<ul style="list-style-type: none">••

Session 2: Muligheder for at reducere unødvendig antibiotikabehandling af bakterier i blæren uden symptomer

Spørgsmål til gruppedrøftelser:

1. Hvilke muligheder ser I for at reducere antibiotikaforbruget til behandling af patienter med bakterier i blæren uden symptomer?

Diskuter spørgsmålet ud fra patientens, sundhedsvæsenets og et organisatorisk perspektiv. Giv gerne konkrete eksempler.

Perspektiv	Muligheder for ændringer (oplist gerne flere)
Patient	<ul style="list-style-type: none">•••
Sundhedsvæsen	<ul style="list-style-type: none">•••
Organisatorisk	<ul style="list-style-type: none">•••